

ЧУБАНЬ СЕРГІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ
*студент факультету підготовки кадрів
для Державної пенітенціарної служби України
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ДЖЕРЕЛА НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Уся сукупність взаємодоповнюючих тарифних та нетарифних заходів, які перманентно змінюються через призму постійного розвитку виробничих сил та інтересів виробників і споживачів, механізмів їх міжнародно-правового та національного регулювання, усе це складає механізм регулювання зовнішньої торгівлі.

Спрощення формальностей та процедур у міжнародній торгівлі сьогодні спостерігається повсюдно. Разом з тим, як доводить практика, багато країн активно використовують у власній зовнішньоекономічній політиці методи нетарифного регулювання, зокрема, інструменти прихованого протекціонізму. Зауважимо, що сфера їх застосування тяжіє до розширення, а кількість – до збільшення у зв'язку з логічним процесом зниження ролі мита як засобу торгівельної політики. За цих умов актуальним залишається вивчення проблематики джерел нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності під правовим кутом.

Слід зазначити, що національна та зарубіжна доктрина не збігається у комплексній детермінації загальновизнаного формулювання нетарифного регулювання, як і відсутня єдина класифікація його інструментів. Так, на світовому рівні класифікаційні переліки заходів нетарифного регулювання розроблені міжнародними організаціями (Секретаріат ГАТТ/СОТ, ЮНКТАД, Міжнародна торгівельна палата, Міжнародний банк реконструкції та

розвитку, Всесвітня митна організація тощо), проте офіційного визначення цього поняття не існує. [3]

Відповідно до класифікації інструментів нетарифного регулювання, розробленої СОТ, можна виділити наступні групи, зокрема: заходи втручання держави в економіку; особливості митних та адміністративних процедур; стандарти та інші спеціальні вимоги до товарів; специфічні торгові бар'єри, а також імпортні податки та збори. [6]

Розглядаючи заходи нетарифного регулювання у площині національної правової регламентації, Митний кодекс України розкриває вказане поняття через не пов'язані із застосуванням мита до товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені відповідно до закону заборони та/або обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини. А Податковий кодекс України наводить перелік зазначених заходів, до яких відносяться: ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій; застосування реєстрації зовнішньоекономічних контрактів; процедура видачі ліцензій на право імпорту, експорту – спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів; дозвільна система служби експортного контролю; сертифікація товарів, що ввозяться в Україну; дозвільна система органів державної влади, що здійснюють санітарно-епідеміологічний, ветеринарний, фітосанітарний, екологічний та інші види контролю; реєстрація лікарських засобів, виробів медичного призначення, імунобіологічних препаратів, харчових добавок; застосування державного пробірної контролю. [1/2/4]

Наукова доктрина наводить класифікацію заходів нетарифного регулювання на економічні (особливі види мита, різні податки та збори, заходи валютного регулювання) та адміністративні (ембарго, ліцензування,

квотування, монополістичні заходи, використання з протекціоністською метою стандартів і технічних норм, додаткових документів та процедур). [5]

Отже, аналізуючи надані нормативно закріплені та науково досліджені класифікації заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, ми можемо припустити, що джерелами нетарифного регулювання як способами зовнішнього вираження є нормативно-правовий акт (прикладом виступає Податковий кодекс України, Митний кодекс України) як симбіотична реалізація економічно-адміністративного заходу; індивідуальний акт (видача ліцензій, квот суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності тощо); міжнародно-правовий договір (дво- та багатосторонні угоди між державами); правовий звичай (правила Інкотермс, розроблені МТП), а також судова практика Міжнародного комерційного арбітражу.

***Науковий керівник: к.ю.н. доцент кафедри господарського права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Глібо
С.В.***

Список літератури

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // ВВР., 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст. 552.
2. Стеблянко М. Д. Зарубіжний досвід визначення поняття нетарифного регулювання / М. Д. Стеблянко // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Економіка. - 2012. - № 1. - С. 108-113.
3. Щербатюк Н. В. Класифікація заходів нетарифного регулювання / Н. В. Щербатюк // Часопис Київського університету права. - 2012. - № 2. - С. 111-116.
4. Дем'янюк О. Актуальні проблеми нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні / О. Дем'янюк // Вісник Тернопільського національного економічного університету. - 2013. - Вип. 4. - С. 94-102.
5. Classification of Non-Tariff Measures. February 2012 Version / Division on International Trade in Goods and Services, and Commodities. United Nations Conference on Trade and Development. – Geneva, 2013. – 48 p.